

VOCABULAIRE FRANCO-ANGLO-ALLEMAND DE GEOGRAPHIE URBAINE PAR G. CHABOT

Френско-англо-немски речник по география на градовете, съставен от проф. Жорж Шабо, председател на комисията по география на градовете при националния комитет по география във Франция, при сътрудничеството на Анри Адам и Пиер Брюел, секретари на същата комисия. Немският текст е написан от Р. Кльовер — професор в Гьотингенския университет, а английският — от Роналд Джонс, професор в Абърдинския университет. Речникът е издание на Филологическия факултет на Университета в Страсбург, Париж, 1970, стр. 69.

Инициатор, организатор и автор на речника е доайенът на френските географи, известният проф. Жорж Шабо. Предлаганият на вниманието на читателя речник е фактически първият терминологичен речник на география на градовете. Благодарение на голямата ерудиция на автора и високата квалификация на неговите сътрудници е подбрана и дефинитивно обяснена най-употребяваната и най-новата терминология в областта на урбанистиката.

Може да се съжалева, че авторът не дава дефиниция или пък каквото и да било обяснение на града като понятие, като категория. В същност в увода на речника той съобщава защо не прави това, като същевременно декларира, че се придържа към определението, дадено от Ратцел, а именно, че „градът е общност от сгради със съредоточено чуждо за културата на територията („земята“) население...“ Но тази дефиниция е остаряла.

Авторът фактически е извадил пред скоба такива важни термини като *урбанизация* — механизма, който създава градовете; *платома урбан* — група градове, неразграничени ясно един от друг; *рурбан* — селянин, който ходи на работа в град, и някои други.

Речникът има следното съдържание: Увод; Общи понятия; Термини, свързани с вътрешното устройство; Термини за градската експанзия; Екипировка на районния град. Накрая са посочени няколко основни литературни източника и азбучни указатели на термините на френски, немски и английски език.

Речникът съдържа общо 56 термина. На отделна страница е даден един термин, обяснен последователно на трите езика. Преводът на немски и английски е направен с възможно най-подходящите съответки. Термините, които имат специфично съдържание и значение в различните страни, са извадени под черта и по-подробно обяснени. Преводът на Български е пълен. Не са преведени само уводът, азбучният указател и шестте литературни източника.

За по-голяма точност преводът е извършен от френския, немския и английския текст. За меродавен обаче е приет френският текст. За улеснение на читателите термините са изписани последователно на френски, немски и английски език. Поради същите съображения те ще бъдат номерирани.

GÉNÉRALITÉS — ОБЩИ ПОНЯТИЯ

1. Agglomération; Agglomeration; agglomeration — агломерация — общност, формирана от един главен градски център и други придадени (съседни) градски единици.*

* Немският термин има по-широк смисъл и значи групировка с не по-малко от 80 000 — 100 000 ж., в която един или няколко главни центъра и съседни вътрешни средища са тясно свързани (според R. Kibber — бел. Т. Христов).

2. Unité urbaine; Stadbezirk, Stadtzelle; urbain unit — квартал (градска единица) с частично или напълно градски вид, смятан като най-малка административна единица (клетка).
3. Position; Lage, position; position — местонахождение, определяне (обозначение) на едно селище или град върху земната повърхнина.
4. Site; Ortslage, Natürliche Lagefaktoren; site — местоположение, място с природни (естествени) предимства за застрояване на селище или град.
5. Situation; Raumlage, geographische Entwicklungsfaktoren: situation — разположение — съвкупност от географски условия, които са допринесли за развитието на едно селище или град.
6. Paysage urbain; Stadlandschaft: townscape — градски вид — облик, ландшафт — обликът, получен от съвкупността (общността) от сгради и свободни места на една агломерация.
7. Ville nouvelle; neue Stadt: new town — нов град — град, построен изцяло или в по-голямата си част в рамките на една урбанистична политика.
8. Ville-champignon; schnell wachsende Stadt, ville champignon; boom town — град-гъба (бързо растящ град), град с внезапно и много бързо развитие.
9. Urbanisation; Verstädterung; urbanization — урбанизация — възникване и растеж на градове и на градското население и съвкупността от промени, свързани с това развитие.
10. Urbanisme; Stadtebau; urbanism — урбанизъм — дейност, свързана с изграждането, организирането или планирането (конструирането) на градовете, вкл. научните изследвания, свързани с тази дейност.*

AMENAGEMENT INTERIEUR ВЪТРЕШНО УСТРОЙСТВО

11. Plan; Stadtplan; urbanplan — план — излагане на пътища и пространства (застроени или не) в обхвата на един градски организъм.
12. Densité urbaine; städtische Bevölkerungsdichte; urban density — градска гъстота (гъстота на градското население) — брой на жителите, отнесени спрямо площта на един град.
13. Noyau historique; historischer Stadtkern; historic core — историческото градско ядро — най-стара част на един град, ядро, от което е започнало неговото развитие.
14. Faubourg; Vorstadt (ausenviertel); suburb — предградие — част от градския организъм, която се намира извън някогашни или сегашни юридически, пространствени или физически граници.
15. Centre des affaires или C. B. D. (Central Business District); funktionaler Stadtkern hauptgeschäftsviertel; central business district — търговски център — зона, в която е концентрирана с най-голяма интензивност специализирана търговска (по обслужването) дейност.
16. City** city (Innestadt); city — сити — част от града, в която са съсредоточени дейности, свързани изключително с финансите и търговията.
17. Zone; Zone; zone — зона — функционална единица в границите на града (в градското пространство).
18. Quartier; Stadtviertel, Stadtteil; quarter — 1) квартал — част от града с характерни особености; 2) квартал — част от града в съответствие с административна подялба.
19. Quartier d'affaires; Geschäftsviertel; business district — търговски квартал — квартал с подчертани търговски функции.

*Много сполучливо разграничаване на термините урбанизъм и урбанизация правят Ph. Pinchemel и F. Carrière. Те считат, че урбанизъмът класира различните видове конструкции на градското пространство, развива принципите на организацията на градовете, а урбанизацията класира видовете градове по нарастване, по структура (функции и др.). Вж. *Le fait urbain en France*, Paris, 1963, p. 306.

**Този термин често се смесва с C. B. D., но той се разграничава от него по това, че се дава за градски квартал с търговско-финансова дейност, в която няма живот през нощта.

20. Quartier résidentiel, zone résidentiel; Wohnviertel; residential district — жилищен квартал (жилищна зона) — квартал, чието население обикновено не упражнява своята трудова дейност на място с изключение на дребна търговия и свободни професии.
21. Bidonville; bidonville, Elendsviertel; shanty town — бидонвил (бедняшки квартал) — мръсен жилищен квартал, изграден от отпадъчни материали, възникнал и обособен в резултат на стихийно заселване в покрайнините на градовете.
22. Cité ouvrière; Werkssiedlung; workers' village — работническо селище — системно построено селище от жилища на едно или няколко индустриални предприятия.
23. Cité-jardin; Gartenstadt; garden city (cité-jardin) — парков квартал — планово застроен квартал от индивидуални къщи със собствени градини.
24. Grand ensemble; grosse Wohnanlage; housing estate — жилищен комплекс — организационно свързана група най-малко от 500 жилища, развита в съответствие на план и с минимум от обществени заведения.
25. Plot; Baublock; city-block — строителен район — частично или изцяло застроен терен, обикновено обхванат от главни пътища.
26. Immeuble; Baugebiet; establishment — строителен обект — съвкупност от сгради и незастроени площи, които обхващат един или няколко кадастарни парцела.
27. Gratte-ciel; Wolkenkratzer; skyscraper — небостъргач — сграда, значително превишаваща по височина останалите сгради (терминът на немски език предполага височина над 20 етажа, бел. прев.).
28. Logement; Wohnung; dwelling — жилище — помещение или група от помещения, предназначени за подслон (за обитаване, за живеене на едно или няколко заедно живеещи лица).
29. Rue; Strasse, Gasse; road, street — улица — свободно пространство между сградите, предназначено за циркулация.

LES TERMES SUIVANTS DESIGNENT DES OPERATIONS QUI PEUVENT ETRE PRATIQUEES DANS LE CADRE DES AMMENAGEMENTS URBAINS

ОПЕРАТИВНИ ТЕРМИНИ, УПОТРЕБЯВАНИ В ГРАДОУСТРОЙСТВОТО

30. Lotissement; Parzellierung, Aufteilung; subdividing — парцелиране — операции, имащи за резултат разделянето на едно или няколко парчета земя чрез продажба или аренда за строеж на жилища, градини, индустриални или търговски сгради.
31. Zonage; Zonenbildung; zoning — зонироване — дейност за разграничаване на функционални зони в градското пространство.
32. Restructuration; Restrukturierung; renewal — преустройство — цялостно или частично преустройство на структурата и на облика на града.
33. Reconstruction; Wiederaufbau; reconstruction — възстановяване — планирано или непланирано възстановяване на един град или квартал, частично или изцяло разрушени.
34. Rénovation urbaine; Stadterneuerungsprogramm (Stadtsanierungsprogramm); urban renovation — обновяване на града — операция по обновяване на един предварително очертан район.
35. Restauration; Wiederherstellung, restaurierung; restoration — реставрация — реставриране в оригиналното им състояние на една или на група порутени или разрушени сгради.
36. Curetage; Stadtsanierung; curetage — подобрене (градски подобрения) — операция за обновяване на очертан градски район.
37. Suburbanisation; Vorortbildung; suburbanization — образуване на предградия — урбанизация на покрайнините на градските центрове.

L'expansion urbaine—градска експанзия

38. Fonction urbaine; städtische Funktion; urban function — градска функция (функция на града) — специализирана дейност (въздействие), свързани с външните икономически връзки на града (според M. Rochefort).
39. Banlieue; banlieue, engeres Stadtumland; urban fringe — приградска зона (предградие) — зона, чиято дейност е директно свързана с града. Различават се banlieue immédiate — непосредствено продължение на града; la banlieue voisine — съседно, но не непосредствено продължение на града; la banlieue éloignée — отдалечено външно предградие.
40. Zone d'influence; Einzugsbereich, Einflussgebiet; zone of influence — зона на влияние — зона, животът на която е свързан с определен град.
41. Migrations alternantes (mouvements pendulaires); Pendelverkehr; commuting — ежедневни трудови миграции (периодично променящи се движения, махови движения, совалкови движения, комутация) — ежедневно пътуване от мястото на живеене до мястото на работа, които са териториално отдалечени едно от друго.
42. Commune-dortoir; Schlafsidlung; dormitory community — селище-спалня, чиято главна функция е да приютява за нощуване население, което работи в друго отдалечено място.
43. Résidence secondaire; Zweitwohnung; secondary residence — вила (вторично жилище) — жилище, използвано през една част от годината от собственик или наемател, които притежават и постоянни жилища.
44. Ville satellite; Satellitendorf, Trabantenstadt; satellite town — град-сателит, град-сътник — градска единица (малък град), имаща известна автономност, но зависима от друг по-голям град, от който е териториално отдалечена.
45. Desserrement; Auflockerung; de-congestion — аеризация — дейност за преустройство на града, за да му се осигури повече въздух и светлина.
46. Déconcentration; Dekonzentrierung, Auslagerung; deconcentration — децентрация — пълно или частично преместване извън градския център на индустриални и търговски предприятия, административни или други служби без преместването на главните им седалища.
47. Décentralisation; Dezentralisierung, Auslagerung; decentralization — децентрализация — преместване от един претоварен градски център на индустриални, търговски или административни служби заедно с централните им ръководства.

L'équipement urbain de la région

Градска мрежа на района

48. Région urbanisée; verstädtertes Gebiet; urbanized region — урбанизиран район — територия, в облик на която най-характерното е градът (градските признаци).
49. Densité du semis urbain (Densité de villes); Städtedichte; density of the urban mesh — гъстота на градовете — брой на градовете върху определена площ.
50. Réseau urbain; Städtegefüge (städtegruppierung); urban network — градска мрежа — пространствено разположение на градовете в един район.
51. Armature urbaine; Städtensystem; urban framework — арматура на градската мрежа — система от градове, които ръководят живота на един район.
52. Nébuleuse urbaine; Städtegruppe; urban nebula — градски сраствания (градски мъглявини) — общност от градове, разположени близко един до друг (в близко съседство или сраснали се), които запазват известна самостоятелност.
53. Groupement urbain régional; Städtregion — районна градска група — територия с най-малко 80 000 ж., която обхваща няколко града с общи признаци — гъстота на населението, индустриални предприятия, ежедневни трудови емиграции.

54. Conurbation; Städtezone, Conurbation; conurbation — градски сраствания — галактика — общност, съставена от множество градове, териториално сраснати, първоначално самостоятелни, а впоследствие функционално обединени. Това понятие се отнася предимно за общност от градове с много големи размери (милионни градове).
55. Métropole; Metropole, grose-oder, Oberzentrum; Metropolis — районен център (метрополен център) — голям град, изпълняващ важни и разнообразни функции, управляващ система от градове и с обширна зона на влияние.
56. Capitale; Hauptstadt; capital, capital town — столица — град, където се намира седалището на правителството на една страна.

Коментар и превод Т. Христов